

بعض منہجیات آثار ایلہ فتونک دلالت ایندیکی بر طاقم غرائب کشفیات و حکمای
متقدمین و متأخرین طرفین ابراد ایدیلان محاکات مفیدہ بی و بعض تراجم
احوالی حاویدر .

مؤلفی

{ احمد ممت }

جزو نومروسی

۱۰

فیثاتی ۴ غروشددر .

ایلیک دفعہ

اولی اوزره محرک ذاته مخصوص مطبعہ دہ باصلدی .

استانبول

۲۸۹

سویس قناندن مرور ایدہ جک سفایندن اخذ اولنہ جق رسوم

مرور یہ دائر لایحہ در

سویس قنالی حفرینک استحضار بچون یک سکر یوز الی درت سنہ سی تشرین ثانیسنک
اوتوزندہ موسیو فردینان دولسپسہ بافرمان عالی اعطا بیورلش اولان امتیازنامہ موجبہ
قتال مذکور دن مرور ایدہ جک سفایندن اخذ اولنہ جق رسم مرور یہ بہر طونیلاتو
ایچون اوز فراتیق اولیق اوزرہ معین اولوب انجق مؤخرأ قتالک عملیات حفریہ سنی
در عہدہ ایلک اوزرہ مالہ جہ بر سر کتک تشکیلی لزومی کورلدیکی ہنکامدہ امتیازنامہ
مذکور احکامی اوزرینہ ایضاحات مقتضیہ بی حاوی و حصہ داران حقندہ قانون اتخاذ
اولنسی لازم کلہ جکئی محتوی نظاماتلہ برابر یک سکر یوز الی الی سنہ سی کانون
ثانیسنک بشندہ اعطا بیوریلان بر قطعہ سنددہ بر متوال محرر اون فراتعلق رسم
مرور یہ بالابقا استحصا ل اولنہ جق رسوم مرور یہ سفینہ نک دول مختلفہ جابندن
ویریلان اوراق رسمیدہ کوستریلان جسامت حقیقہ سندن دون اولدیغی آشکار اولان
جسامتہ کورہ النیوب طونیلاتہ لفظنہ بردہ (قابلیت) لفظی علاوہ اولنہ رق (طونو دو
قاپاسیتہ) یعنی سفینہ نک قابلیت طونیلاتوسی اوزرینہ النسی لازم کلدیکی کوسترلشدر .

اوتار یخندہ قتالک کشادی مؤسسا رندن مجلس باش کاتبی موسیو بارتلی سننیلرک تنظیم
ایلدیکی بر لایحہ دہ امتیازنامہ مذکور ی قلمہ الان ذواتک افکاری نہ مرکزدہ اولدیغی
کوسترلش و (روو در بورغ) نام غرتہ دہ مستدرج و فقط تأثیر سز و اساسز بر بند ی
جرح ایلک دخی اوزمان لازم کلشیدی .

ذکر اولنان بئدک محرری سویس قنالتک کشادی عذیم الامکان اولدیغی و کلیتو سرمایہ
ایلہ اوقات کثیرہ دن صکرہ کشادینہ موفق اولنہ بیلہ امید برونندن مرور ایدن سفاینک
رسم طونیلاتوسی مقدارینہ نسبتہ سویس قنالتک تمتعات حاصلہ سی نہ مذکور قنالتک
حسن حالہ ابقاسندہ ونہ دہ حصہ دارانہ تمتع اعطاسنہ کافی اولیہ جقئی ادعا
ایتمکدہ ایدی .

اشبو ادعا یہ جوابا مومی الیہ موسیو بارتلی سننیلر برکینک جسامت حقیقہ سیلہ
امتعد وضع اولنہ جق محلک جسامتی بولق ایچون رسمی طونیلاتو مقدارینہ بر ربع
ویا خود برثلث ضم ایلک لازم کلدیکی صورت قطعہ دہ اثبات ایلہ برابر خلاصہ کلام
اولہ رق قومانیہ نک مصارفنہ فارشوق اولیق اوزرہ قتالدن مرور ایدن سفایندن امتیازنامہ
موجبہ استحصالی مأذون اولان استیعاب و قابلیت طونیلاتوسی اوزرینہ رسم اخذ
اولنسی لازم کلدیکی بیان ایلشیدی .

سفاین جسیمہ نک مرور بچون قنالتک کشادندن برسنہ اول یعنی یک سکر یوز النش

سکر سینه سنده اداره مجلسی سیر سفاینه دأر بعض مسئله نك حل وتسويه سچون
آمر الاردن ومهندسلردن وبحریه قومپانیه نيك تعین ایتش اولدقلری براقچ مأمورلردن
مرکب بر قومسیون تشکیل ایلشیدی که مسائل مذکوردهن بری رسوم مروریه
ماده سی ایدی .

مجلس مذکورک رئیس دولتر طرفندن قرین صحت اولدیغی اعتراف اولنان رسمی
طویلاتو اصولی قومپانیه نك اتخاذ ایتماسنه مآذون اولدیغك اسبابی بیان ایدرك
رسوم مروریه نظاما درجه نهاییه کی فیأتی یعنی استیعاب وقابلیت طویلاتوسی
اوزرینه التقی می یوقسه هر نقدر امتیاز فرمأنده مندرج اولوب بالجمله دول سفاینی
ایچون اتخاذی لازم کلان مساوات اصولنه مغایر هر بردوات کندی سفاینی ایچون آوو
وصورت مختلفه ده اوله رق تخصیص ایتش اولدقلری مقدار ی بالقول قتال کشادینك
اینداسنده موقتاً اولوجهله رسمی طویلاتو اوزرینه تحصیل اولتقی می اقتضایده چکی
یعنی شوابکی شقدن قنغیسی ده ا مناسب اولدیغی مجلس اعضا سندن سؤال ایلسی
اوزرینه اعضای مومی الهم مجلسك رئیس طرفندن در میان اولنان اصولك حقه
مقرون اولدیغی تسلیم ایله برابر استیعاب وقابلیت طویلاتوسنه کوره رسومك اخذ ایچون
وقت مساعدك ظهورینه دکن سفینه نك اوراق رسمیه سنده کوسریلان طویلاتویه
اعتبار ایدرك موقتاً اولوجهله اخذی مناسب اولدیغنه دأر رأی و بر مشر ایدی .

بیک سکر یوز التمش طقوز سنده سی اغستوسنك اون یدیسنده مجلس طرفندن قله
التشری مرکز تجارتدن معدود بالجمله شهر زده نشر و اعلان ایلش اولان سیر سفاین
نظامنامه سندنک اون برنجی بندیده (اخذ اولته حق رسوم مروریه سفاینك حقیقی
طویلاتوسی اوزرینه بالحساب اولبایده امر اخیرك ظهورینه دکن سفینه نك اوراق
رسمیه سنده کوره اخذ اولته حقدر) عبارهلری مندرجدر .

اشبو صورت موقت قنالك بیک سکر یوز التمش طقوز سنده سی تشرین نایسنك اون
یدیسنده وقوعبولان کشادندن یعنی اوج سنده دنبرو دوام ایتش اولوب اگرچه بیک
سکر یوز التمش ویتش بر سنه زننده اورو یاده ظهوره کلان محاریات واختلالات اجرایی
مقرر اولان تعدیلاتك قوه دن فعله کتورلسنی عوق و تأخیر ایلش ایسده اول انشاده
اداره مجلسی اصلاحات لازمه نك چاره سنده باققدن و یا خود باقدر مقدر ینه خالی
قالیه رق بیک سکر یوز التمش بر سنه سنده علناً وقوعبولان تقشیدن صکره قومپانیه به
منسوب اولیان فقط بویایده معلومات تامه اصحابی بولنان اون ایکی اعضادن مرکب
بر قومسیون سفینه نك رسمی طویلاتوسی استیعاب طویلاتوسنك نصفته مساوی
اولدیغی [۱] واستیعاب حقیقی نامیله انکلیزه دولتی جانبندن سفینه نك اورا فنده

[۱] سفاینك استیعابی بیک ایچون انکلیز اصولك اتخاذینه دأر بیک سکر یوز [۲]

کوستریلان نخل علاوه اولنور ایسه کینک طائفه سی ایله ادواتنه وماکنه لرینه کفایت ایده جک مقداردن زیاده محل فالدیغنی هرکس عندنده صحقی مجزوم و مسلم اولان حساب ایله اثبات ایلشدیر .

اشبو استیعاب و قابلیت طونیلاتوسی ذکر اولان قومسیون طرفندن تخصیص اولاندقدن صکره سوبیش قنالتک شرکتی بدنده بولنان امتیازنامه یه و آووقا تیرینک رأینه توفیقاً بیک سکر یوزیتش ایکی سنه سی نموزینک ابتدا سندن اعتباراً حقیقی وامتنه وضعنه مناسب استیعاب طونیلاتوسی اوزرینه اوزر فرائق رسوم مروریته نک استحصالنه بیک سکر یوزیتش ایکی سنه سی مارتک دردنجی کونده قرار ویرلش واشبو استیعاب حقیقی قتالدن مرورایدن سفایندن اوندیدسی انکلیز سفینه لری اولوب بونلرده موجود اوراقده رسما اشعار اولمخسیدی .

اشبو قرار کیفیتی امتیازنامه لرله نظامات موجوده احکامنک لایقيله اجرا ایتدیلماسنه مأمور اولان دولت علیه و خدیویت جلیله قومیسرینه عرض وافاده اولاندیغنی کبی موقع اجرایه وضعندن اول دنیا تک هر طرفنده و علی الخصوص قومپانیته نک مرکزی اولان اسکندر یه ده اوج ماه مدت اک مشهور روزنامه لک هر رنسخه سیله اعلان اولمش و هیچ پردولت و یا هیچ برسفینه اصحابی طرفندن مخالفت کوسستولماش ایکن قرارک اجرا سندن برفاق کون اول مسائری ماریتم نام فرانسر قومپانیته سی اصول قدیمه اوزره رسوم مروریته نک اخذینه قومپانیته مرزی مجبور ایتک اوزره پارس تجارت محکمه سنده دعوا یه فالقشمش و مذکور قومپانیته نک ادعاسی اوزرینه باب عالی و خدیویت جلیله بالاتفاق دعوائک علیمنه پروتستو ایتکله نه اولباید ویرلش اولان اعلامه ونه ده مذکور مسائری قومپانیته سنک ادعاسنه حواله سمع اعتبار اولمخسیدر .

مسائری قومپانیته سنک اشبو ادعاسنه امثالاً قتالدن مرور ایده جک سفایندن اخذ اولنه جق رسومک تعدیلی ادعاسنه فالقشمش اولان بعض سفاین اصحابنک شکایاتی ایکی دولت طرفندن کرک در سعادت و کرک خدیویت جلیله یه عرض و تبلیغ اولندقد و خدیویت جلیله شکایات واقعه یی بیک سکر یوزیتش ایکی سنه سی حزراننک اون بدیسنده قتال مجلسنک ریسنه اشعار ایلش اولمقله رئیس مومی الیه بوکا مقابل بروجه آتی جواب اعطاسنه مبادرت ایلشدیر . شوبله که (بیک سکر یوزیتش سکر

[۲] یتش ایکی سنه سی کانون اولنک بکرمی بدیسنده ویرلش اولان قراردن مقدم تجارت نظارتی جابندن فرانسه جمهوری ریسنه تقدیم اولمش اولان برلایحه ده (انکلیز و فرانسر اصولی موجبجه سفاینک تخمیناً نصف استیعابی اوزرینه رسومک طرح اولمش لازم کله جکی حقننه مندرج اولان عباره شوایکی اصولک جهت مشارکتی اولدیغنی (کوستر) دیو مندرجدر

سنه سندن بیک سکر یوز یتش ایکی سنه سنه قدر مجلسک بالمله تحقیقانی حاوی
اولان طونیلانو مسئله سی تفتیشی ویک سکر یوز یتش ایکی سنه سی مارتسک اون
ایکس سنه حصه دارانک جمعیت عمومی سنه تقدیم اولنش اولان مجلسک قرار ی تفتیشک
اساسیله مجلسک افکاری بیک سکر یوز الی الی سنه سی کانون تائیسنک بشی تاریخله
مورخ امتیاز نامه نک اون یدنجی بندینک احکامنه توفیق حرکت اولنق خصوص سندن
عبارت اولدیغنی اثبات ایدر و بوکا دأر اوراق خدیویت جلله نک قومیسرینه تبلیغ
اولمشدر .

بند مذکورک احکامی موجبجه هر استیعاب وقابلیت طونیلانو سندن وهر یولچیدن
نهایت درجه ده اون فراتندن زیاده رسوم مروریه مخصوصه اخذ اولنماق شرطله
قومبانیه نک تعرفه لرینی تعدیل و مذکور تعرفه لک اجرا سندن اوج ماه مقدم اعلان
ایتمک مآذون بولندیغنی درکاردر .

قتالک سفاین جسمیه کساد ی هنکامنده وعلی الخصوص مؤخرأ واپورلک انشاسنده
وقوع بولان تعدیلدن طولای رسم مروریه نک اخذی حقنده موقتأ اتخاذ اولنش اولان
اصول سفاینک استیعاب حقیقیه یعنی امتعه وضعنه مخصوص اولان محلا لک حال
حقیقیه موافق اولندیغنی شک و شبهه دن عاری اولق ملایسه سیله قومبانیه قتالک
کساد یچون صرف اولنش اولان سرمایه نک تأدیه سنه مخصوص اولان طونیلانو
باشنه اون فرائق رسمی منافع ذاتیه سیچون دها مناسب بر صورتله تحصیلک چاره سنه
باقعه حقلی اولدیغنی آشکاردر . چونکه مذکور قتالک تجارته منفعت کلیه سی اولوب
مخاطرات وزیانی یالکز کندولرینه عائد اوله رق مصارفی و یرمش اولنلر دخی فائده مند
اولمیری لازمه دن بولندیغنی درکار اولدیغندن بویاده معلومات تامه لری اولان قومسبونک
اعضای حاذقه سی معاونتله امتیاز فرمائک مآلندن خارج اولمیرق بالعکس اکا استناد
ایدن مجلسمز آوقاتلرینک رأی اوزره قانونا حرکت اولمشدر .

استحقاقری تأیید ایتمک حاضر و آماده یز .

کله جک نموزک ابتدا سندن اعتبارأ قتالدن مرور ایده جک هر برسفینه بیک سکر یوز
یتش ایکی سنه سی مارتک دردنده مجلس طرفندن و یریلوب اوقات مطلوبه ده نشر
واعلان اولنش اولان قرار موجبجه رسوم مروریه تأدیه سنه مجبور اوله جقدر .
جواب مذکور تبلیغ اولندقدن صکره حکومت ایجابیه طرفندن هیچ برکونا اعتراض
وقوع بولماشدر .

قتالک حفرینه مباشرت اولنش متعاقب قومبانیه درجه نهاییه ده حتی اولان رسومک
تحصیلی امرنده کی مجبور یتده بولنماق لغی شبهه سز ارزوایتدیکنی درجه کافی و واضحده
کوستریش ایسه ده خصمائی دخی بر پولتیقه نک کوستریش اولدیغنی عدم موافقت الیه

قتال کشادینک بش سنه قدر تأخیرینه باعث اولهرق قومپانیه نك ایکی قات مصارفه
دوچار اولسنه سببیت کوسرزدیکی نظر مطالعهیه المی لازم کلور .

بعده فرانسه و پروسیا بخار به سنك وقوعیله ایکی سنه مدت واپورجه انشآت بحریه نك
ایلرولسنه مانع اولمش و قتالک کشادنن یعنی اوج سنه دنبرواستحصال اولنان مریه
مقبوضاتی تسویه سی ضروری وازم اولان برطاقم مصارفه و قتالک حسن حالده
ایقاسنه کافی ایکن حصه دارانه مقصدار جزئی تمتع اعطاسی بوانه قدر عظیم الامکان
اولسنه سببیت ویرمشدر . حالبوکه بوحال نا که ظهوردن ینسه خصماتک بر ضرر
کوردیکی اولیوب جسارت و غیرتلی مشهود اولان واول امرده خصما من طرفندن نظر
تخیر وعدم اعتماد ایله کوریلوب فقط عموم ملتلك فائده و منافعه خدمت ایدن سویش
قتالی مجرد کندی فداکارقلریك و افکارنده دوام و غیرتلیك اثری اولهرق حصوه
کاش بولنان حصه داراندرکه بو عملیات جسیه دن استفاده ایده مامشدر .

ذات شوکتسمان حضرت شاهانه نك شفقت و حایه ملوکانه لرینی قرائمش اولان بویله
برحالدن حصه دارانی خلوص ایتمک املیه قومپانیه تدابیر عرفیهیه مریاجعت ائمه رك
وقونطراتوسنه مال اصلیندن بشقه معنا ویرمیره رك مجرد حکم اصلینسنك اجرا سیله
فرمان همایونك احکامی موجبجه حقنی استحصال ایده رك صورتله حرکت ایشدر .

مذکور قومپانیه امتیازنامه ده کوسرزلان تعرفه فیئانندن زیاده فیئات استیجی لازم
کورسه دولت علیهیه مریاجعت ایلمی ایجاب ایده رکنی و احوالده شمعی اولدیغی کبی
دوات علیه ایله خدیویت جللیه و قتالک مالیه جه شرکتی بیننده عقد اولمش اولان
قونطراتویه مداخلاری اولسانلرک جدید بر تعرفه نك علیهیه قیام ایلمکه اصلا حق
وصلاحیتلی اولیه جفی الیوم مباحثه اولمقده اولان مسئله دن اقدام ظهوره کلان
بروقعه اثبات ایشدر .

باب عالی قومپانیه تعرفه لرینک تنظیمی ایچون بومادهیه علاقه لری اولیان اشخاص ثلثه
حقنده هیچ برکونه تعهداتی اولدیغی بوندن ایکی سنه مقدم قتالک رسوم مریه سنه
برفراق ضعیله اون فراتندن اونبر فرانغه ابلاغی خصوصنه مأذونیت ویرمش اولسایله
بیان ایشدر .

هرنه قدر مذکور قومپانیه کندوسنه ویرمش اولان اشبوماذونیتدن استفاده ایتمک
لزمی کورممش اینه ده ذکر اولنان امتیازنامه نك مصارفی کندوزینه عائد اولدیغی
حالده مذکور امتیازنامه نك منافع ذابته رینه کوره تأویلی ایچون جلب اولمق ادعا سنده
بولنان سفای اصحابنه دانشمیزین مأذونیت مذکوره اعطا اولندیغی درکاردر .

سویش قتالی قومپانیه عمومیسنه ویرمش اولان امتیازنامه نك نه عبارته لرینی شرح ایتمکه
ونده امتیازنامه مذکور موجب تنظیم اولنان تعرفه رك قانونه مغایر اولدقلرینی ادعا

ایلیکه کرک دول سارنهک و کرک اجنبی محکمه رینک اصلاح حق و صلاحیتلری اولدیغی
 واشبو حق و صلاحیت حکما و قانونا مجرد امتیازی و یرن و مالکنده عملیاتی اجرا اولمقده
 اولان حکمدار ذیشانه عائد اولدیغی بالاده بیان اولتان ماجرادن مسئبلندر .
 حال بویله ایکن هر کونه منازعه بی برطرف ایلیک املبله استیعاب و قابلیت طونیلاتوسی
 حسابی اوزره رسوم مروری نهک استحصانه جقمز اولوب اولدیغنه قطعیا برقرار اعطا
 بیورلدقدن صکره طائفه ایله ادواته و ماکنه لره لازم کلان محلدن ماعدا سفاینک امتعه
 وضعنه مناسبت و قابیلی ایلروده صحتی و بالجلله بیراقلرایچون متساوی صورته تخصیص
 و تعیین قلمقی اوزره کافه دول بحریه سوسی قناتنک رسوم مروریه مسئله سنک
 تسویه سی باینده بر قومسیونک تشکیلنه دعوت بیورلدیغی حالده مذکور قومپانیه غایت
 ممنون و متشکر اوله جفی مثللو ذات شوکتسمات حضرت شاهانه نک سایه ملوکانه زنده
 خدیویت جلیله جانب عالیندن تعیین بیوریله جق ذات ایله بالاتفاق علی العموم تجارت
 ایچون مهم بر مسئله نک حل و تسویه سننه مدخلی اولدیغی حالده مسعود اوله جفی
 مستغنی بیاندر . قومپانیه نک رئیس باب عالینک بو بابده شرف صدور ایدیه جک اوامر
 سنیه زینه منتظر اولدیغنک عرض و افاده سننه اجتناسار قلنور .

فی ۱۷ کانون ثانی سنه ۱۲۷۳ محل امضا
 فردینان دولسپس

